

ЈОВАН Ф. ТРИФУНОСКИ, Скопје

ПРОУЧАВАЊЕ ПЛЕМЕНСКИХ ОДЛИКА АЛБАНАЦА У СР МАКЕДОНИЈИ

I. — УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Мало је писано о племенским одликама Албанаца у Југославији, а о онима на подручју СР Македоније скоро никако. Ја сам у једном краћем осврту то покушао 1966. г.¹ У овом свом саопштењу учинићу покушај са новим и нешто потпунијим подацима.

Путујући по СР Македонији, ради прикупљања научне грађе о развиту насеља и пореклу становништва, имао сам прилике да упознам племенску раширеност и неке племенске одлике Албанаца. Углавном припадају двома групама. Највећи део — око 85% — припада познатој групи Г е г а. Као што се зна, њихова даља матица је у разним областима северне Албаније. Те области су: Малесија, Дукађини, Миридита, Мат, Љума, Булчиза, Черменика. Далеко мањи део Албанаца — око 15% — припада другој групи, званој Т о с к и. Њихова матица је у јужној Албанији — околина Корче, Берата, Елбасана. Граница између Гега и Тоска у Албанији је река Шкумбија.

Албанци прве групе насељени су измешано са Македонцима и другим становницима у северним, северозападним и неким западним областима СР Македоније. Те области су: околина Куманова (западни део), Скопља, Тетова, Гостивара, Дебра, Кичева (северни део), Струге (јужни део), Титовог Велеса и Прилепа (северозападни део).

Албанци друге групе, такође измешани са Македонцима, захватају области у југозападном делу СР Македоније. То су јужни део околине Струге, околина Ресна и западни део околине Битоља. Граница између Гега и Тоска у Битољској котлини је долина Шемница, десна притока Црне реке.

¹ Ј. Трифуноски: *О племенским одликама Арбанаса-Шийџара у СР Македонији*, Научно друштво БиХ — Радови, књ. XXVI, Сарајево 1965, стр. 197—203.

Само Албанци пореклом из северне Албаније, и то не сви већ један њихов део, припадају појединим племенима или ф и с о в и м а. Ти Албанци Геге данас се налазе у селима ових седам предела: Кумановска Црна гора, Скопски Дервен, доњи слив Лепенца, Доњи Полог, басен Баркове реке, предео Кадина река и источни део околине Титовог Велеса.

Албанци наведених предела углавном воде порекло од предака досељених из северноалбанских области: Малесије, Дукађина, Миридита.² Најјаче је притицало албанско становништво које зна за племенску припадност у пределе СР Македоније преко Метохије, Косова и Горње Мораве. Поменута Метохијско-косовска област служила је као транзитно миграционо подручје. Одатле воде и нека данашња албанска пресељавања у СР Македонију.

Други део Гега, пореклом из северноалбанских области Мат, Љума, Булчиза и Черменика, не зна за племенску, односно фисну припадност. Они су насељени у околини Гостивара, Кичева, Дебра, Струге и Прилепа. Ти Албанци племенским животом нису живели у свом старом, тј. матичном крају. Међутим, неки су фисове изгубили у новом завичају, у додиру са другим становницима. Претке ових Албанаца, приликом миграција, пут је водио преко југозападног дела Шар-планине (Призренска гора), преко Кораба (Горња река) и околине Дебра.

II. — ПОДРУЧЈА И СЕЛА ПОЈЕДИНИХ ПЛЕМЕНА

1. — *Кумановска Црна гора*. — Кумановска Црна гора је релативно мали предео, сада већином с албанским селима. Лежи на падини истоимене планине и у њеној подгорини. Предео је издужен у правцу Ј—С, добро заграђен на западу, док се према истоку спушта ступњевито. Главна и велика села имају положај у подгорини планине, док су мања на планинској падини.

У селу Н и к у ш т а к у станују припадници три племена. Од племена Бериш су већа братства — Сулејманови, Мајче, Лезан. Од племена Шаља су братства — Кука, Брамет, Зилфе, Јашарови, Оцалари. Од племена Гаш су братства — Дођ, Есреф и Рушан.

У селу М а т е ј ч и станују припадници такође три племена. Од племена Краснић су братства — Шееларци, Шурда и Тафреч. Од племена Шаља су братства — Цан, Мурат и Суљдер. Од племена Бериш су братства — Шабан, Демци и Демовци.

И у селу О т љ и станују припадници три племена. Од племена Краснић су братства — Абазолар, Аметолар, Пљускалар, Дајколар, Крачуљ, Курталар и Аличко. Од племена Бериш су братства — Острец и Муратови. Од племена Гаш је братство — Ибралар.

У високим селима С т р и м и, Л у к а р ц и и Р к о в ц у станују искључиво припадници једног племена — Бериш. Његова су братства

² Упоредити: М. Лутовац: *Етничке симбиозе, племенске трансмиграције и селимењавања у неким областима Југославије*, Гласник ЕИ САНУ, св. 16—18, Београд 1971, стр. 31.

у Стрими — Матрин, Ибраим и Поштр. У Лукарцу је само једно братство — Маљок. У Рковцу су три братства — Селманови, Аметови и Данови.

У изразито планинском селу Б р е с т у су припадници три племена. Најјача су братства од племена Бериш — Муриз, Тенџер, Маслан. Племену Краснић припада братство Муслија. Племену Шаља припада братство Малин.

У селу Г о ш и н ц и станују припадници два племена — Бериш и Краснић. Првом племену припадају братства — Маљок и Скендер. Другом племену припадају братства — Дураци и Рекан.

У селу Л и п к о в у станују припадници племена Краснић — братство Спајилар, племена Бериш — братство Тауше и племена Шаља — братство Суља.

У селу О р з а р у станују припадници племена Тсач, Бериш и Гаш. Првом племену припада братство — Муслиалар. Другом племену припадају братства — Булош и Цумељ. Трећем племену припадају братства — Алиови, Зеџирови, Асанови и Белановчани.

У селу С л у п ч а н у живе припадници племена — Круја Зи, Соп и Краснић. Првом племену припадају братства — Рамаданлар, Садиколар, Ложичан. Другом племену припадају братства — Маналар, Саитлар, Паљош. Трећем племену припадају братства — Идризолар, Ајваллар, Дауталар и др.

У селу А л а ш е в ц у су само два братства. То су братство Алшиче од племена Краснић и братство Гавел од племена Бериш. — У селу Р у њ и н ц у углавном живе представници племена Краснић. Његова братства су — Кука, Трућ, Осман и Чик. — У селу И з в о р у живе два братства: братство Маљок од племена Краснић и братство Али Баш од племена Бериш. — У селу Б е л а н о в ц у живе само братства од племена Бериш. Братства су: Асови, Јашарови, Салаови, Џаферови, Османови и Дервишови.

У селима З л о к у ћ а н у и С т р а ж и живе припадници племена Гаш. У првом селу су братства Суљови и Нухови. У другом селу су братства Хаџере и Зулфови.

У селу В а к с и н ц у има припадника четири племена — Тсач (братство Матрај), Бериш (братство Казија), Краснић (братство Фичај) и Круја Зи (братство Буц). Најзад, у селу Л о ј а н у живе већином припадници племена Тсач. Његова су братства — Хаџалар, Бајрамлар, Азизалар, Лазолар итд.

Као што се види, у селима Кумановске Црне горе главну раширеност имају припадници следећих шест племена — Бериш, Краснић, Гаш, Соп, Тсач и Круја Зи. Истичем да је у овом пределу СР Македоније само мали број родова-братстава који не знају за племенску припадност.

2. — *Скојски Дервен*. — И Скопски Дервен је релативно мањи предео данас већином с албанским селима. Предео је добро ограђен планинама и брдима. Планине су Жеден, Осој и Суха гора. Средином Дервена је мања долина. Она га једино отвара са источне стране, према Скопском пољу. Зато су у селима овог предела седишта појединих јаких брат-

става. Део тих братстава припада племенима Бериш, Краснић, Круја Зи и Тсач. Друга албанска братства немају или не знају за племенску припадност.

Пре албанског насељавања у села Скопског Дервена овај предео био је подручје једне старе словенско-хришћанске етничке групе. Међутим, под Турцима ова је група нестала. У њеним селима образовала се данашња албанска дервенска група становништва.³

У селу Б о ј а н у има три албанска братства која знају да припадају посебним племенима. Братство Боди припада племену Краснић. Братство Рогље је од племена Круја Зи. Братство Фаризалар је од племена Бериш.

У великом селу Р а ш ч у има више албанских братстава, али само два од њих знају за племенску припадност. То су велика братства Новаче и Бериша. Припадници су племена Бериш.

У селу С е м е н и ш т у утврдио сам припаднике два племена — Краснић и Бериш. Од првог племена је велико братство Никиштан. Од другог племена је братство Арнор.

Становници села Ч а ј а н а сви припадају племену Бериш. Деле се у ова четири велика братства — Ибишолар, Миналар, Исафалар и Вјш или Долдур.

Становници села Р а о в и ч а деле се у три братства. То су братства — Ченон од племена Бериш, Ерем од племена Тсач и Елезе од племена Краснић.

У селу Л а с к р ц у има неколико албанских братстава. Међутим, једино за братство Мезин дознао сам да припада племену Бериш. — У селу Р о г љ у постоји доста велико братство Качер. Његови становници знају да припадају племену Круја Зи.

У Н о в о м С е л у има неколико албанских братстава. Од њих само два мања знају за припадност племену Бериш. Та братства су Љач и Вјш.

У селу М е р о в у такође има неколико братстава, али само Калие знају да припадају племену Бериш. — Најзад, у селу Ч и ф л и к у исто тако је неколико братстава. Од њих једино мање братство Качар зна да припада племену Круја Зи.

Као што се види, и у селима Скопског Дервена постоји извесна раширеност албанских братстава која знају своју племенску припадност. Међутим, то овде није тако изразито као у Кумановској Црној гори.

3. — *Доњи део слива Лейенца.* — Овде ћу говорити и о албанским селима Качаничке клисуре која леже десно и лево од доњег дела слива Лепенца. Као што се зна, она леже у АП Косово и у СР Македонији. Овај предео помињем као целину стога што сам сва та села проучио и у њима нашао доста племенских припадника. Осим тога, поменути предео нагнут је ка југу, тј. ка широј Скопској котлини. Тамо је и главно привредно средиште тог подручја.

³ Ј. Трифуноски: *Ишчезле етничке групе у Македонији*, Зборник за народни живот и обичаје Јужних Славена, 43, Загреб 1967, стр. 183.

Овај невелики предео ограђен је високим брдима и долинама. Само је на јужној страни географска граница доста ниска: чине је нижи висови, чак и долови. Али када се узме у целом свом обиму, запажа се да доњи део слива Лепенца не чини сасвим једноставну целину. Дубока долина Лепенца дели га на два дела — западни и источни. Према томе, географске особине подручја и овде нису биле повољне за одржавање једног племенског јединства.

На западу су села Гајре, Иваја, Котлина, Стража, Длабочица, Стари Пустеник, Нови Пустеник, Горанце, Режанце, Крвеник, Сечиште. У прва три села живе искључиво припадници племена Краснић. Тако у Гајру од Краснића су братства — Исен, Тафо, Асан и Шаин. У Иваји краснићка су братства — Азир, Шабан, Јусуф, Ариф, Браим и Кодрали. У Котлини су два велика краснићка братства — Љок и Ксуч.

У Стражи су припадници два племена: од Круја Зи је братство Ликај, од Краснић је братство Булица. — У Длабочици су припадници три племена: од сваког по једно братство. Од племена Бериш је братство Куртеш. Од племена Шаља је братство Љумљан. Од племена Круја Зи је братство Раман.

У Старом Пустенику су три братства: два од племена Бериш (Љач и Беч), и једно од племена Краснић (Реч). — У Новом Пустенику такође има припадника племена Бериш (братства Исен и Љапоч) и Краснић (братство Дац). — У Горанцу дознао сам за два братства од племена Бериш. Та братства су — Каљош и Виљ.

У Режанцу се налазе братства само од племена Бериш. Та братства су — Рогач, Џон, Берам, Рецалар, Хунел и Асовци. — У Крвенику су насељени припадници три племена. Племену Тсач припада братство Кере. Племену Круја Зи припада братство — Штрезњан. Племену Бериш припадају братства — Чајан и Лец. — У Сечшту има братстава од племена Краснић и Бериш. Првом племену припадају братства — Мемет, Бекташ, Зефир. Другом племену припадају братства — Кука, Деарови и др.

Источно од Лепенца су села: Д. Блаце, Димце, Г. Блаце, Дробњак, Нећавце, Вртомица, Паливоденица, Ђурђев Дол и Ланиште. У Д. Блацу је само братство Бард од племена Бериш.

У Димонцу су братства од племена Тсач и Бериш. — У Г. Блацу су припадници четири племена — Климент, Краснић, Бериш и Круја Зи. Племену Круја Зи припадају братства — Феровци и Љусњан. Племену Краснић припадају братства: Тушај, Дочај, Кока и др. Племену Климент припада братство — Точ. Племену Бериш припадају братства — Арнор и Ахмат.

У Дробњаку живи само једно братство — Цурај. Припада племену Тсач. — У Нећавцу живе само два братства — Таир од племена Соп и Виљ од племена Бериш. — У Вртомци и сви становници припадају племену Краснић. Та мања братства су — Рецеп, Незир и Цена.

У Паливоденици има припадника племена Бериш. Братства тог племена су — Дерњан, Виљ и Чупа. — У Ђурђевдолу има

припадника племена Соп и Краснић. Племену Соп припадају братства Елез и Идриз. Племену Краснић припадају братства — Вељан и Адам. — Најзад, у Л а н и ш т у су припадници племена Соп (братство Идриз) и племена Краснић (братство Адам).

Као што се види, у селима око доњег дела Лепенца већу раширеност имају припадници племена Краснић и Бериш, а мању припадници остала четири племена — Соп, Круја Зи, Тсач и Климент.

4. — *Доњи Полог*. — То је део веће Полошке котлине у неопредној близини Скопског Дрвена и Качаничке клисуре. Доњи Полог је са три стране ограђен планинама и високим брдима. Планине које га затварају су Шар-планина и Жеден. По средини Доњег Полога протиче Вардар. Река има доста воде, а око ње је поље са особито родном земљом. Доњи Полог има већи број и албанских села. Села која су на удару саобраћаја су велика и у њима има представника по неколико племена. Племенски припадници редовно имају јака братства. Међутим, код мањих и изолованих села није увек тако.

У селу О р а ш у има албанских братстава од племена Краснић и Бериш. Првом племену припадају братства Теш и Сурој. Другом племену припадају братства — Арнор, Џин и Алиалар. — У селу О д р и само једно братство зна за племенску припадност. То је велико братство Кикировци од племена Бериш. — И у селу П р в ц у једно братство зна за племенску припадност. То је део поменутог братства Кикировци из села Одри. Како је речено, оно је од племена Бериш.

У селу Н е р а ш т у само три братства навела су ми своју племенску припадност. Од племена Бериш је братство Вајље, а од племена Краснић су братства Мифтаре и Љоке. — У селу Д о б р о ш т у има више братстава. Међутим, само три навела су ми племенску припадност. То су братства Булице и Муљак од племена Краснић и братство Дођ од племена Гаш.

У селу Г л о ђ у живи само једно велико арбанашко братство. То је братство Елез од племена Краснић. Досељени су из села Иваје код Качаника. — У селу П р ш о в ц у само три братства имају племенску припадност. То су братства Амзолар и Прчолар од племена Краснић и братство Рамонет од племена Гаш.

У планинском селу В е ј ц у има неколико братстава. Од њих само братство Бач зна за племенску припадност — од племена је Гаш. — Велико село Ш и п к о в и ц а на Шар-планини има неколико јаких братстава. Сва припадају племену Краснић. Братства су: Мињак, Воке, Чадеље, Фанде, Ороче, Мустафе и др. — У селу Г а ј р у, такође на Шар-планини, има неколико братстава. Мени је само братство Данчове навело своју племенску припадност: припада племену Краснић. — Постоје братства са племенском припадношћу и у познатом селу Л и с ц у. Братства Шаља и Баки су од племена Шаља. Братство Берише је од племена Бериш.

У великом селу Ч е л о п е к у има више албанских братстава. Четири већа братства знају да припадају племену Шаља. Та братства су: Селман, Осман, Мет и Бајрам Муса.

Осим наведених тетовских, односно доњополошких села, има братстава са племенском припадношћу и у другим насељима — Радуши, Копаници, Желину, Полатици итд.

5. — *Басен Маркове реке.* — Овај је предео у западном делу Скопске котлине, између планине Водна и Мокре. Нижи део предела одликује се благом климом и питомином. Док су околне области одвојене високим брдима и планинама, дотле су насеља унутар басена Маркове реке у тесној вези са мањим долинама. Та веза је подесна и јака нарочито према сјеверо-истоку, према Скопском пољу.

У пределу око Маркове реке у етничком погледу леже три врсте села: албанска, торбешка и македонска. Села прве групе су расејана у разним деловима наведеног подручја. Не сва, већ само поједина албанска братства имају очувану своју племенску припадност.

У селу *Г. Л и с и ч* у малобројни Албанци имају братства која припадају племенима *Краснић* и *Круја Зи*. Од првог племена су братства *Азизовци* и *Амедовци*. Од другог племена је братство *Адиловци*. — У селу *М о р а н у* има више, али ситнијих братстава. Међутим, од њих само нека знају за своју племенску припадност. Тако племену *Бериш* припадају братства *Шеелер* и *Рецалар*. Племену *Шаља* припада братство *Демолар*. Племену *Краснић* припада братство *Исалар*.

У селу *С в е т о ј П е т к и* од неколико албанских братстава само једно зна за племенску припадност. То је веће братство *Шопалар*, које припада племену *Соп*. — И у селу *Ј а б о л ц у* је сличан случај: од неколико мањих братстава само једно зна за племенску припадност. То је братство *Виљ* од племена *Бериш*.

У селу *Р а м н о м Г а б е р у* четири албанска братства имају племенску припадност. Племену *Гаш* припадају братства *Ђач* и *Фанде*. Племену *Тсач* припада братство *Ђец*. Племену *Шаља* припада братство *Шаље*. — У селу *Д р а ч е в и ц и* има неколико братстава. Међутим, од њих само једно зна за племенску припадност. То је братство *Љусњан* од племена *Круја Зи*.

У селу *Ц р в е н о ј В о д и* три братства знају за своју племенску припадност. Од племена *Круја Зи* је братство *Синан*, од племена *Гаш* је братство *Ђаче*, а од племена *Краснић* је братство *Реч*. — У селу *Ц р н о м В р х у* има неколико братстава. Од њих само једно зна за племенску припадност. То је братство *Беч* од племена *Бериш*.

Као што се види, у басену Маркове реке није велики број албанских братстава-родова који имају очувану племенску припадност. Заступљено је углавном пет племена: *Гаш*, *Бериш*, *Круја Зи*, *Шаља* и *Соп*.

6. — *Кадина река.* — Тако се зове мали предео око истоимене планинске речице, десне притоке *Вардара*. Лежи у јужном крају простране Скопске котлине. Предео се протеже у правцу *З—И*. Веома је забачен, далеко од путева. Са свих страна је заштићен високим гребенима. Главна су албанска села: *Алданце*, *Мала Река*, *Палиград*, *Тисовица*, *Диковец*, *Д. Добрино*, *Ср. Добрино*, *Г. Добрино*, *Гумалево*, *Вражалце*, *Стракојадица* и *Смесица*.

У овом пределу један део Албанаца не зна за своју стару племенску припадност. Можда је нису ни имали. Насупрот њима су братства са познатом племенском припадношћу. Такво је братство Коваче у Д. Д о б р и н у које припада племену Гаш. — У Г у м а л е в у живе братства племена Бериш и Тсач. Првом племену припада братство Исалар, другом племену припада братство Сејдилер.

У В р а ж а л ц у живе братства од племена Шаља. Та братства су Бакијалар, Сефалар, Касамлар, Шабанлар. — У С т р а к о ј а д и ц и живе братства племена Круја Зи. Та братства су — Селимлар и Кравалар. — У С м е с и ц и живе припадници два племена — Тсач и Бериш. Првом племену припадају братства — Ајдалар, Браимлар I и Браимлар II. Другом племену припада братство Љатифлар.

7. — *Околина Т. Велеса.* — У околини Т. Велеса, и то само у њеном источном делу, после другог светског рата насељени су косовско-метохијски Албанци. Припадају племенима: Бериш, Шаља, Гаш. Таквих становника има у селима — Иванковцу, Круши, Милину, Дорфули, Каратманову, Џумали, Бекирли, Кишину. Та села су до 1955—60. г. имала турско становништво.

III. — НЕКЕ ПЛЕМЕНСКЕ ОДЛИКЕ

Као што се из овог прегледа види, у областима СР Македоније (околина Куманова, Скопља, Тетова, Титовог Велеса) има представника осам северноалбанских племена. Та племена су: Б е р и ш, К р а с н и ћ, Т с а ч, К р у ј а З и, С о п, Ш а љ а, Г а ш и Б и т и ћ. Ипак, прва два племена као да су била најекспанзивнија — њихови представници налазе се у већем броју села северног дела СР Македоније.

Територија по којој су се распоредили припадници албанских племена етнички је доста разноврсна: поред Албанаца, на њој живе Македонци и још неки други становници. Затим, на исто земљиште усељавали су се и пресељавали припадници разних племена. Стога су припадници свих тих племена данас веома измешани, живе и у заједничким селима. Ни један предео не чини јединствену племенску целину. На тај начин подручја свих албанских племена у СР Македонији веома су разбијена. У том погледу она се много разликују од племенских подручја каква постоје у северној Албанији или у оквиру племена наших динарских крајева.

Преци свих Албанаца у СР Македонији изгледа да нису потекли баш из матица оних племена за чије се припаднике издају њихови данашњи потомци. Неки малобројни становници у току свог етапног задржавања на миграционом путу преко Метохије, Косова, околине Ѓњилана, могли су из разних разлога променити старију племенску припадност. Сада се не могу поуздано утврдити сви такви случајеви.

У ређим случајевима племена су проширена и на људе изван круга правих Албанаца. Исламизовани па оарбанашени Југословени и извесан број поалбанчених муслиманских Рома издају се за чланове појединих племена. Они су примили племе оних Албанаца који су на њих

имали највише утицаја. Тако у селу Смесици, у околини Скопља, род Потурци примио је фис Тсач. У селу Матејчи код Куманова род Торбеши примио је фис Шаља. У селу Орашу у околини Тетова род Куљаш примио је фис Краснић. Од поалбанчених Рома родови Фејзови и Пајазитови у селу Трубареву у Скопском пољу казују да су од фиса Круја Зи. Сличних примера може се наћи још.

Припадници албанских племена у северном делу СР Македоније, због своје територијалне разбијености, нису могли да продуже са племенском организацијом какву су имали у матичним крајевима. Али у недостатку те организације, они су у новом завичају дуго времена чували неке одлике својих ранијих племена, и поред прилика које су утицале на њихово утирање. Ту најпре треба поменути забрану ендогамије. Није било брачних веза између припадника истог фиса. По општем казивању, углавном до краја турске владавине, бракови су се склапали изван фиса, тј. племена. Склапали су се с припадницима других племена. Раније се доста пазило на сродство по крви. Ово је пример како једна племенска заједница није хтела да се орођава унутар својих оквира.

Међутим, у новије време та одлика је доста ослабила. Ова забрана сада се односи на припаднике истих племена у једном селу или на припаднике истих племена у ближним селима. Тако је у случају племена Бериш на Кумановској Црној гори, племена Краснић у околини Тетова, Скопља и још неких других.

Пошто су прекршаји забране ендогамије у племену иза првог и другог светског рата учестали код Албанаца многих села, сада се пази да не буде прекршаја у братствима и у појединим разгранатим родовима. У народу скоро нигде нисам чуо казивање да је било брака међу припадницима истих братстава и разгранатих родова. Могу се наћи родовске организације чак од по 70 до 100 домова, али брачних прекршаја код њих нема.

У питању склапања бракова код Албанаца СР Македоније постоји још једна забрана ендогамије: то је забрана склапања бракова у једном истом селу, иако су становници припадници разних племена. Ова забрана данас је општа у мањим насељима. Настала је због суседства, које код становништва са патријархалним особинама ствара извесно осећање духовног сродства. Наводимо следећи пример. Село Никуштак у околини Куманова има 149 албанских домаћинстава: 67 од племена Шаље, 57 од племена Бериш и 25 од племена Гаш. Међу њима не долази до брачних веза. Слично је и у другим селима.

Мање целине у племену су братства, а нарочито родови. Њих чине крвни сродници. Припадници једног братства или рода одржавају чврсте сродничке везе и имају свежа предања о заједничком пореклу. То се зна и у случају када је род разгранат у по неколико ближних или даљих села. Карактеристично је набрајање родовских „пасова” или „колена”. Једно колена обухвата око тридесет година. Како је наведено, има албанских братстава и родова јачих и истакнутијих, затим слабих и мањих. Ипак, првих је неупоредиво више.

Поједина братства броје до 50, нека и до 100 домаћинстава. Наводимо имена оних јачих. У околини Куманова веома су разгранатана братства: Мајче, Дођ, Шеелерци, Цановци, Шурда, Муриз, Генџер, Маљок, Алшиче, Струкар, Кајош, Целеп, Пунар, Хас и још неки други. У околини Скопља по броју домова јака су братства: Рогље, Коваче, Шкека, Никиштан, Арнор, Елезе, Бач, Качер, Штеке, Рукол, Имишт итд. У околини Тетова већих целина ове врсте има доста. Неке од њих зову се: Матранч, Карач, Тољ, Чајан, Чарлије, Граце, Ајвазе, Баше, Дерала, Зизе, Касе, Незеле, Имишт, Арнор, Мањак, Воке, Колесјан, Скуре, Кичик, Елезе и др.

У појединим областима СР Македоније има албанских родова чија су презимена по племенима. Такви су родови Шаља у скопском селу Рамном Габеру. Затим род Бериша у тетовском селу Селцу, и такође род Бериша у дрвенском селу Чајлану. У скопском селу Светој Петки је род Сопалар итд. Понегде су сеоске махале добиле назив по појединим племенима.

Албанци СР Македоније и данас имају кућну задругу, одржану у знатном броју. Ја сам их прошле и претпрошле године у околини Скопља, Куманова и Тетова налазио са по 20, 30 до 40 чланова. Поједине сеоске махале су насеља постала дељењем задруга. Код њих има чврстог морала и јаких осећаја за заједницу. То се види и код омладине.

Међу општим племенским одликама поменимо и ову: никада Албанац неће одбити услугу гостопримства своме једноплеменику. Њега ће примити у дом са великом топлином.

IV. — ЗАКЉУЧАК

Изneo сам неке податке о племенској раширености и племенским одликама Албанаца у областима СР Македоније. Како је и у уводу речено, ово саопштење нека буде скроман допринос и подстицај за даљи рад. Племенске одлике Албанаца у Македонији, из више узрока, на путу су сасвим да нестану. Сада је још време да се прикупљају подаци о том старом облику живота и да се допринесе употпуњавању знања о етничкој прошлости албанског становништва у Југославији.

Проучавање племенских одлика сада се може вршити не само у селима већ и код старијих Албанаца пресељених у градска насеља — Куманово, Скопље, Тетово. Иза последњег рата та насеља примила су насељенике који знају за своју стару племенску припадност.

ГЛАВНИЈА ЛИТЕРАТУРА

1. Ј. Цвијић: *Основе за географију и геологију Македоније и Сјаве Србије*, књ. I—III, Београд 1906. и 1911.
2. Ј. Цвијић: *Балканско јолуосирво и јужнословенске земље*, Београд 1966.
3. Ј. Х. Васиљевић: *Кумановска обласи*, Београд 1909.
4. Ј. Х. Васиљевић: *Скопље и његова околина*, Београд 1930.

5. М. Филиповић: *Етничке њриликe Јужне Србије*, Споменица 25-годишњице ослобођења Јужне Србије, Скопље 1937.
6. Ј. Трифуноски: *Качаничка клисура*, „Населња“, 32, Београд 1950.
7. Ј. Трифуноски: *Кумановско-прешевска Црна Ђора*, „Населња“, 33, Београд 1951.
8. Ј. Трифуноски: *Скојски Дервен*, „Населња“, 34, Београд 1954.
9. Ј. Трифуноски: *Слив Маркове реке*, Скопје 1958.
10. Ј. Трифуноски: *Кичевска коџина*, Скопје 1968.
11. Ј. Трифуноски: *Полој*, „Населња“, 42, Београд 1976.

J. F. TRIFUNOSKI

STUDIES OF TRIBAL CHARACTERS OF ALBANIANS IN SR MACEDONIA

S u m m a r y

In the areas of SR Macedonia — surrounding of Kumanovo, Skoplje, Tetovo, Titov Veles — there are the representatives of Serno-Albanian tribes or „fises“. Those tribes are: Beriš, Krasnić, Tsač, Krujazi, Sop, Šalja, Gaš and Bitić. Nevertheless, the firsttwo tribes seem to have been the most expansive: their representatives settle a number of villages in the northern part of Macedonia.

The territory through which the representatives of Albanian tribes are distributed is ethnically pretty versatile: besides the Albanians there are Macedonians and other representatives. The same area was settled by Albanian members of various tribes, but they also moved. That is why the representatives of all tribes are mixed nowadays, and they even live in common villages.

In some villages of SR Macedonia, and in rarer cases, the tribes are extended also to the people who are not real Albanians. Islamized and Albanized Slavs and some Albanized Roms present themselves for members of some Albanian tribes. They have accepted the tribe of the neighbouring Albanians who have influenced them the most.

